

РЕЦЕНЗИЯ

ОТ ПРОФ. Д-Р ГАЛИНА ГЕОРГИЕВА КУРТЕВА,

професор по научна специалност Социално управление в професионално направление 3.7. Администрация и управление, Бургаски свободен университет

Относно: научните трудове за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „ДОЦЕНТ” по професионално направление 3.7. Администрация и управление (Предприемачество, конкурентоспособност, бизнес развитие, изкуствен интелект), обявен в ДВ бр.44/19.05.2023г., с кандидат гл. ас. д-р Юлиана Божидарова Хаджичонева.

I. Оценка за съответствие с минималните национални изисквания и изискванията на Нов български университет

Конкурсът за „доцент” по професионалното направление 3.7 Администрация и управление (Предприемачество, конкурентоспособност, бизнес развитие, изкуствен интелект) е обявен по установения законов ред, за нуждите на департамент „Администрация и управление”, факултет ФДЕНО в Нов български университет. Участвам в състава на научното жури по конкурса съгласно Заповед № 3-РК-285 от 13.07.2023 г. на Ректора на НБУ.

В обявения конкурс участва един кандидат – гл. ас. д-р Юлиана Божидарова Хаджичонева. Представената документация по конкурса отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (чл.2б) и Правилника за приложение му (чл.1а, ал.1), както и на изисквания на НБУ, определени в Приложение 2 на НРАС в университета.

Представената от гл. ас. д-р Юлиана Хаджичонева справка за съответствие на минималните национални изисквания и изискванията на НБУ показва, че е надвишен с почти 40% общия задължителен обем точки за заемане на длъжността „доцент” в НБУ, като същевременно се изпълняват всички специфични изисквания по отделните раздели. Значително е преизпълнението и по задължителните за НБУ раздели (с почти 80%).

Група от показатели		Минимални изисквания за доцент, съобразени с ППЗРАСРБ и изискванията на НБУ	Изпълнение на изискванията за доцент от гл. ас. д-р Юлиана Хаджичонева
А	Показател 1	50	50
Б	Показател 2	-	-
В	Показател 3	100	100
Г	Сума от показателите 4 -10	200	258,4
Д	Сума от показателите 11 -13	50	80
Е	Сума от показателите 14 - 21	-	-
Ж.	Сума от показателите от 22 до 49 (задължителни за НБУ)	50	125
З.		70	90
И.		50	90
Общо:		570	793,4

II. Изследователска (творческа) дейност и резултати

1. Оценка на монографичния труд, творчески изяви или други публикации, съответстващи по обем и цялостност на монографичен труд, включваща оценка на научните и научно-приложните приноси на автора.

Представеният от кандидата гл.ас. д-р Ю. Хаджичонева хабилитационен труд по конкурса е на тема **„Предприемачество, иновации и изкуствен интелект в България: динамика и управление”**, София: изд. комплекс УНСС, 2022, ISBN: ISBN 978-619-232-597-8. Монографията е в обем 283 страници като се основава на проучването, анализирането и систематизирането на различни литературни и информационни източници ((книги, статии, архивни справочници, доклади, регламенти, наредби, наръчници, нормативни документи, статистически изследвания, презентации, отчети на държавни институции, стратегически документи, становища, официални и специализирани интернет сайтове). Представената библиографска справка съдържа общо 321 източника, от които 247 на английски и френски език. Литературните и информационните източници са фокусирани към изследвания проблем. Те са използвани уместно и коректно са цитирани. Добро впечатление прави умението на авторката да осъществява научна селекция и критичност към чужди становища и концепции, когато структурира своето мнение, за да докаже основната си теза в монографичния труд.

Монографичното изследване е фокусирано върху актуални и значими за управленската и икономическа наука и практика проблеми, свързани с развитието на предприемачеството и иновациите в България. В него са застъпени основни компоненти и измерения на предприемаческата и иновационна динамика, а именно

предприемачески намерения, предприемачески избори и решения, създаване на нова стойност (ценност), предприемачески процес от стартиране през действие до оцеляване или развитие. Авторката проследява тенденциите в развитието на обкръжаващата среда и промените в подходите за реализиране на предприемаческа и иновационна дейност. Когнитивните технологии и изкуственият интелект са разгледани като фактори, формиращи нови бизнес модели и начини за вземане на решения. В своето изследване гл.ас.д-р Хаджичонева успешно защитава тезата, че съвременното общо развитие на предприемачеството и иновациите е комплексен резултат от три взаимосвързани процеса: (i) еволюцията на икономическата мисъл и действие като отговор на съвременните социално-икономически предизвикателства; (ii) тенденциите в развитието на предприемаческата и иновационната екосистеми като цялостни механизми за взаимодействие, подкрепа, развитие и устойчивост и (iii) динамиката на предприемаческите и иновационните възможности и управленски избори (решения) като възможност за създаване и натрупване на стойност и предпоставка за последващо подобряване на резултатите.

Монографичният труд представлява интерес за научната и стопанска практика. В него се съдържат редица постановки, предложения и резултати, които могат да се оценят като приноси с теоретичен и практически характер. Като теоретични приноси на монографичния труд може да се възприемат резултатите от синтезирането на основни икономически концепции и теории, които формират рамката на съвременните икономически и управленски виждания и обуславят появата на нови предприемачески възможности, заплахи и рискове, както и направената систематизация на общите и специфични ефекти от въвеждането и използването на иновациите на изкуствения интелект за прогнозиране и вземане на решения. С принос към теорията може да се оцени и предложеният авторски модел за анализ на предприемаческата и иновационна екосистема. Приложението му по отношение на изследването на мястото на предприемачеството и иновациите в българската икономика може да бъде определено като практически принос. Новост в теорията и полезни за практиката са резултатите от анализа на актуалните подходи за изграждане и приложение на бизнес и конкурентни стратегии посредством разработката и внедряването на иновативни когнитивни технологии. Практическа приложимост могат да намерят предложените модели за подпомагане на управлението на съвременната фирма при оценяване на бизнес стойността, създадена от прилагането на иновативни решения и изкуствен интелект, в т.ч. при внедряване на иновативни решения в секторите на финтеха, търговията на

дребно и електронната търговия. Полезни за изследователи, мениджъри и консултанти могат да бъдат резултатите от представените широк кръг изследвания и собствените емпирични проучвания на авторката при открояване на тенденциите в развитието на предприемачката и иновационна екосистеми.

В обобщение, приемам заявените от кандидатката по конкурса претенции за приноси в монографичния труд, които са формулирани коректно и синтезирано, и отразяват резултатите и достиженията от научно-приложни и изследвания в проучваната проблематика.

2. Оценка на приносите в останалите приложения публикации (творчески изяви), направени след назначаването на академичната длъжност „гласистент“. Тя включва и оценка на изискването за рецензираност на изданията.

Извън хабилитационния труд за участие в конкурса за „доцент“ гл.ас. д-р Ю. Хаджичонева представя и следните публикации:

- В колективни монографии (авторство, съставителство и научна редакция): **4**
- Глави в колективни монографии: **4**
- Статии и студии: **30**, от които 19 в съавторство. Една студия и 3 статии са публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация – Scopus и Web of Science .

Публикациите не повтарят представените за придобиване на ОНС „доктор“ и за заемане на академичните длъжности „главен асистент“ и не ми е известно доказано по законоустановения ред плагиатство в научните трудове на кандидатката.

Всички публикации, с които гл.ас. д-р Ю. Хаджичонева участва в конкурса за „доцент“ са в тематични области по обявения в проф. напр. 3.7 Администрация и управление конкурс, като акцентите в научните и трудове могат да се групират в няколко направления: (1) динамика на предприемачеството и развитие на предприемаческата екосистема, (2) управление на конкурентоспособността на национално, регионално и фирмено ниво, (3) управление и бизнес развитие за разширяване на бизнес операциите, увеличаване на пазарното присъствие и повишаване на общата рентабилност на компаниите, (4) иновации и управление на иновационните процеси, и приложение на когнитивните технологии за изкуствен интелект за подобряване на производителността и цялостното бизнес представяне и бизнес политики.

Прегледът на представените по конкурса научни трудове и публикации на гл.ас. д-р Ю. Хаджичонева позволява да се оцени високо тяхното научно съдържание и полезността им за практиката от гледна точка на постигнатите резултати.

3. Цитиране от други автори.

Голяма част от публикациите на гл.ас. д-р Ю. Хаджичонева са цитирани в разработките на други изследователи (21 цитата), което е атестат за положително възприемане на тезите и резултатите от научните ѝ изследвания. Автори на публикации в научни издания, индексирани в Scopus са се позовали на 3 от публикациите на кандидата за доцент. Пет от публикациите на гл.ас. д-р Ю. Хаджичонева са цитирани в монографии и колективни томове с научно рецензиране.

Необходимият брой цитирания са удостоверени със справка от Център за книгата, библиотека на НБУ. Сред проверените източници са установени 65 позовавания на публикации от гл.ас. д-р Ю. Хаджичонева, от които 44 са самоцитирания. Кандидатът отговаря на изискванията.

4. Оценка на резултатите от участие в изследователски и творчески проекти и приложение на получените резултати в практиката.

Изследователските интереси на гл.ас. д-р Ю. Хаджичонева са в областта на управлението, предприемачество и иновации, изкуствен интелект, конкурентоспособност, международни икономически отношения. Изследователската ѝ програма предвижда задълбочаване на работата ѝ в тези области.

Гл.ас. д-р Ю. Хаджичонева има участия в редица международни и национални проекти по Програмите ОПАК и ЕРАЗЪМ+. В периода 2017-2021г. е член на изследователския екип по проект „Иновативни модели за повишаване на конкурентоспособността на земеделските стопанства в България”, финансиран от Фонда за научни изследвания на МОН. Ръководител и национален представител е на Глобалния университетски проект за изследване на предприемаческите нагласи и предприемаческите активности на студентите по проекта GUESSS на Университета в Берн и Университета в Сен Гален, Швейцария. Активно участва в образователни и творчески проекти с финансиране от НБУ. Резултатите от изследователската си дейност гл. ас. Ю. Хаджичонева популяризира на множество национални и международни конференции и научно-практически форуми.

Общата ми оценка за изследователската дейност на гл.ас. д-р Юлиана Хаджичонева е положителна. Кандидатката е утвърден изследовател и с авторитет в своята научна област.

III. Учебна и преподавателска дейност

Юлиана Хаджичонева е доктор по бизнес администрация (социално управление) от 2015г., от тогава е и асистент и лектор в НБУ. От март 2018г. е главен асистент.

Гл.ас. д-р Ю. Хаджичонева преподава на студенти от ОКС „Магистър” по дисциплините Бизнес администрация; Маркетинг и мениджмънт; Управление на човешките ресурси (на английски език); Управление на туризма; Мениджмънт за организационното съвършенство): Конкуентоспособност и бизнес развитие; Стратегическо управление и инструменти за анализ; Модели на организационно съвършенство; Управление на проекти; Публични политики в туризма; Икономически политики на устойчивост; и други (на български, английски и френски език). Пред студенти от ОКС „Бакалавър” води занятия (лекции и упражнения) по дисциплините Управление на бизнеса и предприемачество; Туризм): Предприемачество и бизнес; Конкуентоспособност и иновации; Бизнес среда и иновации; Управление на иновационните процеси; Управление на проекти и програми; Общество, икономика и бизнес (GENB).

За целите на обучението в „Moodle НБУ“ гл.ас. д-р Хаджичонева предоставя авторски материали по темите на учебните курсове Конкуентоспособност и бизнес развитие и Конкуентоспособност и иновации, с което са изпълнени и изискванията за публикации на учебни материали (съгласно изискванията за заетостта на редовните преподаватели в НБУ).

Гл.ас. Ю. Хаджичонева води и чуждоезикови лекционни курсове - на френски и английски език.

Всички учебни дисциплини и курсове са в професионалното направление, в което е обявен конкурса.

Кандидатката по конкурса е участвала в усъвършенстването на бакалавърска програма по Управление на бизнеса и предприемачеството и на магистърска програма по Бизнес администрация. Висока активност проявява и при разработването на нови лекционни курсове към бакалавърски и магистърски програми за редовна и/или дистанционна форма на обучение.

Преподавателската дейност на гл.ас. д-р Ю. Хаджичонева се оценява от студентите положително. Средната оценка на студентите за удовлетвореността от курсовете, водени от нея е 4,14 (при макс.5,00) (съгласно Справка от Център за качество и оценяване).

В периода 2016-2021г. гл.ас. д-р Ю. Хаджичонева е била научен ръководител на 13 студента, успешно защитили дипломните си изследователски цели; изготвила е над 40 рецензии и е участвала в над 10 изпитни комисии.

За усъвършенстване и разширяване на преподавателските си умения и знания гл.ас. д-р Ю. Хаджичонева се включва активно в обучителни програми и преподавателски дискусии, организирани в НБУ (служебна бележка от Центъра за кариерно развитие и обучителни ресурси).

Гл.ас. д-р Ю. Хаджичонева многократно е била организатор и модератор на множество практически ориентирани семинари с бизнеса в областта на предприемачеството, изкуствения интелект и конкурентоспособността. Като утвърден лектор тя е изнасяла публични лекции по покана на EUDigit – European Digital Citizens Project, на Университета Савоа Мон Блан на Шамбери, Франция.

Висока оценка заслужава и съвместната изследователска и творческа работа на гл.ас. д-р Ю. Хаджичонева със студенти - има публикувани обща статия и колективна монография. Заедно със студенти през 2017г. тя се включва в теренно изследване по образователен проект „Градски политики, бизнес среда и местна демокрация: изследване на среден български град (Лом)“, финансиран от НБУ. Гл.ас. д-р Ю. Хаджичонева активно участва в създаването и развитието на Лятната школа „Политики и иновации за градовете“, предоставяща възможност на студентите за теренни обучения от експерти в областта на градското развитие и управление.

Може да се направи извода, че учебната и преподавателската дейност на гл.ас. д-р Ю. Хаджичонева е категорично свързана с предмета на конкурса, а натрупаният преподавателски опит е напълно задоволителен за заемане на академичната длъжност „доцент“ в НБУ.

IV. Административна и обществена дейност

Гл.ас. д-р Ю. Хаджичонева в периода 2015-2019г. е била член на Програмния съвет на Департамент „Администрация и управление“, а след 2020г. е член на Програмния съвет към Департамент „Политически науки“, програмен консултант е на различни магистърски и бакалавърски програми в Департамент Администрация и

управление. Кандидатката по конкурса изпълнява съвместно академичните си задължения, участва редовно в заседанията на Съвета на Департамент “Администрация и управление”, в т.ч в програмните съвети за периода, в които изпълнява допълнителни административни функции като програмен консултант, спазва приемното си време и редовно провежда учебните си занятия.

Като изследовател гл.ас. д-р Ю. Хаджичонева е член на авторитетни международни изследователски общности - асоцииран изследовател към Центъра за институционални изследвания на Университета Бернардо О’Хигинс в Сантяго де Чили, Чили; член на Международната асоциация на икономистите с френски език AIELF; член на Европейската изследователска мрежа ERECO-PGV (#European #Research #Community), а от 2021г. е член на борда на изследователската мрежа. Юлиана Хаджичонева е основател и управител на Барс Консулт за консултации и управление на проекти (2015-2019).

Атестат за високия професионализъм на гл.ас. д-р Ю. Хаджичонева като изследовател е и участието ѝ в Редакцията колегия на международното списание на икономистите с френски език RIELF, в Редакцияния съвет за издаване на Сборниците с доклади от конференции на Департамент „Администрация и управление“ на НБУ, както и участието в научни комитети на конференции и списания у нас и в чужбина (Румъния, Алжир, Мароко).

Професионалните постижения на кандидатката получават и обществено признание в практиката. За това свидетелстват и авторитетните позиции, които е заемала в различни периоди от нейното кариерно развитие (експерт в дирекция „Административно регулиране и административно обслужване“ на Министерството на държавната администрация и административната реформа (2005-2009); главен експерт в дирекция „Икономически и финансови дейности, обществени поръчки и управление на човешките ресурси“ в Администрацията на Министерския съвет (1997-2005); заместник-председател и съосновател на неправителствена организация в сферата на публичното управление, демокрацията, гражданското участие и консултациите със заинтересованите страни, корпоративната социална отговорност (2011-2018)).

V. Лични впечатления от кандидата (ако има такива)

Познавам Юлиана Хаджичонева от участия в научни форуми. Личните ми впечатления са, че тя се отличава с подчертана деловитост и висока компетентност.

VI. Мнения, препоръки и бележки по дейността и постиженията на кандидата

Нямам критични бележки към представената от гл.ас. д-р Юлиана Хаджичонева самооценка и приложените към нея материали, доказващи постиженията и приносите ѝ за заемане на академичната длъжност „доцент“.

По отношение на бъдещата преподавателска работа на Юлиана Хаджичонева като доцент е целесъобразно да разработи и публикува самостоятелни учебни материали (помагала и учебници).

Заклучение

В обобщение на изложението до тук, оценявайки по съвкупност, може убедено да се твърди, че кандидатката удовлетворява изискванията за заемането на академичната длъжност „доцент“ съгласно ЗРАСРБ, правилника за неговото приложение, както и изискванията на НБУ, определени в Приложение 2 на НРАС в университета.

С пълна убеденост и отговорност предлагам гл.ас. д-р Юлиана Божидарова Хаджичонева да бъде избрана за заемане на академичната длъжност „доцент” по професионално направление 3.7 Администрация и управление в НБУ.

Дата 29.08.2023

Подпис